

## PRIJEDLOG

### **Informacija za Vladu Crne Gore o neophodnosti izgradnje graničnih kontrolnih mjesta za veterinarske i fitosanitarne preglede na šest lokacija u Crnoj Gori**

Shodno evropskom putu Crne Gore i obavezi ispunjavanja standarda i obaveza koje su preuzete neophodno je izgraditi granična kontrolna mjesta na kojima će se obavljati veterinarski i fitosanitarni pregledi roba, živih životinja, biljaka sjemena sadnog materijala, svježeg voća i povrća...

Shodno evropskim preporukama neophodno je izgraditi jedno ovakvo kontrolno mjesto prema jednoj susjednoj državi, kao i jedno granično kontrolno mjesto na aerodromu i jedno u luci. Ukoliko ne postoji granični prelaz izgrađen po standardima i EU preporukama primjenom nove legistlative koja danom ulaska Crne Gore u EU stupa na snagu, **granični prelaz po sili zakona ukida se za transport prehrambenih proizvoda, biljaka i živih životinja.**

Dakle, shodno dosadašnjem iskustvu, podacima o uvozu sa postojećih graničnih prelaza neophodno je izgraditi sledeća granična kontrolna mjesta:

- **GKM Dobrakovo prelaz prema Srbiji**
- **GKM Ilino brdo prelaz prema Bosni i Hercegovini**
- **GKM Božaj prema Albaniji**
- **GKM Kula prema Kosovu, kao i**
- **GKM Aerodrom Golubovci i**
- **GKM Luka Bar**

Razmjena roba i drugih dobara najintezivnija je upravo između država regiona koje nisu članice EU (Srbija, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Albanija, Kosovo, kao i Turska) zbog tradicionalnog prisustva roba iz ovih zemalja na našem tržištu. Između Crne Gore i većine ovih država postoje bilateralni sporazumi koji olakšavaju transport dobara i smanjuju vrijeme čekanja na graničnim prelazima, a pružaju i dodatne garancije za bezbjednost proizvoda. Danom ulaska u EU svi ovi sporazumi prestaju da važe i dobra iz ovih zemalja tretiraće se kao uvoz iz trećih zemalja po zakonodavstvu EU. Važno je naglasiti da je u posljednjih nekoliko godina intezivan i izvoz iz Crne Gore naročito prerađevina od mesa, mliječnih proizvoda, kao i svježeg voća i povrća. Naravno veliki broj pošiljki i tranzitira kroz Crnu Goru (ka drugim zemljama ili preko Luke Bar), od čega naša država ostvaruje značajan prihod.

Preporuke EU propisuju izgradnju jednog graničnog prelaza prema jednom susjedu, što će podrazumijevati i zatvaranje nekih određenih graničnih prelaza.

U predstojećoj tabeli dat je prikaz transporta roba preko svih graničnih prelaza, gdje se ističe transport roba prema Republici Srbiji sa kojom je i najveća robna razmjena, naročito u ljetnjim mjesecima zbog povećane potrošnje tokom turističke sezone. Shodno navedenom, neophodno je sprovesti sve potrebne aktivnosti kako bi se izbjegao rizik od zatvaranja graničnih prelaza prema susjednim zemljama sa ciljem obezbjeđivanja stabilnog snabdijevanja našeg tržišta.

Kao prvi korak, potrebno je da Vlada Crne Gore usvoji informaciju o neophodnosti izgradnje graničnih prelaza.

U okviru sredstava iz IPA 2021 projekta „EU za podršku poljoprivredi“ obezbijeđena su sredstva za projektovanje za granične prelaze: GKM Kula (granični prelaz prema Republici Kosovo\*), GKM Božaj (granični prelaz prema Republici Albaniji) i GKM Aerodrom Golubovci, a takođe, kroz isti projekat očekuje se do kraja 2025. godine i potpisivanje ugovora za izgradnju i GKM Aerodrom Golubovci. U Luci Bar postoji izgrađen objekat za granične preglede, ali je po preporukama inspektora iz DG SANTE potrebna njegova nadogradnja.

U toku 2025 sprovedeno je pet (5) misija revizora DG Sante sa ciljem utvrđivanja činjeničnog stanja vezano za pripremljenosti Crne Gore za pristupanje EU u odnosu na PP 12 (Bezbjednost

hrane, veterina i fitosanitarni poslovi). Preliminarni nalazi DG SANTE sa predmetnih misija dati su u prilogu ove informacije, a odnose se na kontrolu granica sa svim preporukama koje Crna Gora mora da ispuni do dana pristupanja.

**Tabela: ORJENTACIONI PRIKAZ BROJA PREGLEDANIH POŠILJKI PO GKM**

**1. GP DOBRAKOVO:**

| Fitosanitarni pregledi |                                    |
|------------------------|------------------------------------|
| Godina                 | Broj pošiljaka uvoz/izvoz/reexport |
| 2023                   | 5478                               |
| 2024                   | 8435                               |
| Veterinarski pregledi  |                                    |
| 2024                   | 4652                               |

**2. GP BOŽAJ**

| Fitosanitarni pregledi |                                    |
|------------------------|------------------------------------|
| Godina                 | Broj pošiljaka uvoz/izvoz/reexport |
| 2023                   | 3417                               |
| 2024                   | 4032                               |
| Veterinarski pregledi  |                                    |
| 2024.                  | Približno 1500 pregleda            |

**3. GP LUKA BAR**

| Godina | Broj pošiljaka uvoz/izvoz/reexport |
|--------|------------------------------------|
| 2023   | 1409                               |
| 2024   | 1864                               |

#### 4. GP DEBELI BRIJEG

| Fitosanitarni pregledi |                                    |
|------------------------|------------------------------------|
| Godina                 | Broj pošiljaka uvoz/izvoz/reexport |
| 2023                   | 685                                |
| 2024                   | 594                                |
| Veterinarski pregledi  |                                    |
| 2023                   | 5338                               |

***GKM Debeli brijeg bilo bi ukinuto danom ulaska Crne Gore u EU jer postaje unutrašnja granica EU.***

#### 5. GP RANČE

| Fitosanitarni pregledi |                                    |
|------------------------|------------------------------------|
| Godina                 | Broj pošiljaka uvoz/izvoz/reexport |
| 2023                   | 1732                               |
| 2024                   | 1445                               |

***Na ovom GKM obavljaju se samo fitosanitarni pregledi pošiljki. Ovo granično kontrolno mjesto bilo bi ukinuto danom ulaska Crne Gore u EU i sve pošiljke bile bi usmjerene na GKM Dobrakovo.***

#### 6. GP DRAČENOVAC

| Fitosanitarni pregledi |                                    |
|------------------------|------------------------------------|
| Godina                 | Broj pošiljaka uvoz/izvoz/reexport |
| 2023                   | 2675                               |
| 2024                   | 4007                               |
| Veterinarski pregledi  |                                    |
| 2023                   | 476                                |
| 2024                   | 356                                |

***Ovo granično kontrolno mjesto bilo bi ukinuto danom ulaska Crne Gore u EU i sve pošiljke bile bi usmjerene na GKM Dobrakovo.***

## 7. GP KULA

| Fitosanitarni pregledi |                                    |
|------------------------|------------------------------------|
| Godina                 | Broj pošiljaka uvoz/izvoz/reexport |
| 2023                   | 297                                |
| 2024                   | 400                                |
| Veterinarski pregledi  |                                    |
| 2023                   | 281                                |
| 2024                   | 259                                |

## 8. GP ILIJNO BRDO

| Fitosanitarni pregledi |                                    |
|------------------------|------------------------------------|
| Godina                 | Broj pošiljaka uvoz/izvoz/reexport |
| 2023                   | 2074                               |
| 2024                   | 1969                               |
| Veterinarski pregledi  |                                    |
| 2023                   | 2526                               |
| 2024                   | 2675                               |

U tabeli ispod prikazane su aktivnosti koje su neophodne kako bi se izgradili ili nadogradila Granična Kontrolna mjesta.

| Granični prelaz<br><i>BCP</i>         | Lokacija<br><i>Location</i>                                                                     | Faza projekta<br><i>Project faze</i> | Procijenjena<br>vrijednost<br><i>Estimated Value</i>             |
|---------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|------------------------------------------------------------------|
| GKM<br>Dobrakovo –<br>Granični prelaz | Za sada ne postoji<br>određena lokacija za ovo<br>granično kontrolno<br>mjesto. Potencijalno će | --                                   | Po dosadašnjem<br>iskustvu, kao i<br>vrijednostima<br>postojećih |

|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| prema Republici Srbiji<br><br><i>BCP Dobrakovo – Border crossing with the Republic of Serbia</i> | biti potrebna eksproprijacija zemljišta.                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | projekata procjenjujemo da je potrebno oko 3.500.000,00 Eura.                                                         |
| GMK Ilino brdo – Granični prelaz prema Bosni i Hercegovini                                       | Za sada ne postoji određena lokacija za ovo granično kontrolno mjesto. Potencijalno će biti potrebna eksproprijacija zemljišta.                                                                                                        | --                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Po dosadašnjem iskustvu, kao i vrijednostima postojećih projekata procjenjujemo da je potrebno oko 3.500.000,00 Eura. |
| GKM Kula – Granični prelaz prema Republici Kosovo*                                               | Shodno dopisu MUP-a od 8.8.2025. granični prelaz Kula se izmješta sa postojeće lokacije. MUP je u fazi pripreme idejnog rješenje za novi GP. Čeka se određivanje tačne lokacije za GKM KULA, kako bi se nastavio rad na projektovanju. | Idejno rješenje za GKM Kula pripremljeno u junu 2025. godine i odobreno od strane svih relevantnih institucija. Međutim, kako je u avgustu odlučeno da će doći do izmještanja GP Kula na dugu lokaciju, čeka se određivanje tačne lokacije za GKM Kula kako bi se nastavio proces projektovanja. Sredstva za projektovanje GKM Kula očezbijedena od strane IPA 2021 | Po dosadašnjem iskustvu, kao i vrijednostima postojećih projekata procjenjujemo da je potrebno oko 3.000.000,00.      |
| GKM Božaj – Granični prelaz prema                                                                | Određena lokacija u blizini graničnog prelaza.                                                                                                                                                                                         | Izrada glavnog revidovanog projekta u toku. Obezbiđeni UTU                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Po dosadašnjem iskustvu, kao i vrijednostima postojećih                                                               |

|                               |                                                                    |                                                                                                                                                             |                                                                                                                       |
|-------------------------------|--------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Republici Albaniji            |                                                                    | izdati od strane Opštine Tuzi. Sredstva obezbijedena od strane IPA 2021 za projektovanje i.                                                                 | projekata procjenjujemo da je potrebno oko 3.000.000,00.                                                              |
| GKM Aerodrom Golubovci        | Određena lokacija u sklopu aerodroma.                              | Glavni projekat revidovan. 9.10.2025. objavljen IPA tender za izgradnju. Sredstva za projektovanje, nadzor i izgradnju obezbijedena kroz IPA 2021 projekat. | Vrijednost prema predmjeru i predračunu iz glavnog projekta iznosi oko 920.000,00.                                    |
| GKM Luka Bar                  | U Luci Bar već postoji izgrađen objekat, koji se mora nadograditi. | Potrebno je izraditi novu projektnu dokumentaciju po preporukama revizora EK a u skladu sa relevantnom EU legislativom.                                     | Po dosadašnjem iskustvu, kao i vrijednostima postojećih projekata procjenjujemo da je potrebno oko 1.000.000,00 Eura. |
| Ukupna procijenjena sredstva: |                                                                    |                                                                                                                                                             | 14.920.000,00                                                                                                         |

*U prilogu dokumenta dostavljamo i preveden preliminarni nalaz auditora, a koji se tiče kontrole na graničnim kontrolnim mjestima GKM kako biste bolje shvatili značaj ove informacije.*